

15. Yüzyıl – 17. Yüzyıl Felsefesi - 2

1. Rönesans'ın ana eğilimi otoritelerden bağımsız olmayı istemektir. Artık insan büyük bir organizmanın bir organı değildir, ağırlık merkezi kendinde olan bir küçük dünya, kendine göre özelliği ile bir bireydir.

Bu açıklamadan hareketle Rönesans felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Teoloji temelli bir felsefedir.
B) Konusu insan, doğa ve evrendir.
C) İnsan merkezli bir felsefedir.
D) İnsanın bu dünyadaki yerinin ne olduğunu araştırır.
E) İnsan düşüncesini kurcalayan her türlü sorunu ele almıştır.

2. Hobbes'a göre insan eylemlerinin biricik ve temel amacı hayatın korunması ve sürdürülmesidir. Kişinin eylemleri ne olursa olsun, ona iyi veya kötü diyen kişinin kendisidir. Herkes doğa tarafından eşit yaratılmıştır. Bu eşitlikte herkesin kendisi için iyi olanı ve haz vereni araması gayet doğal bir durumdur. Kişi daima yararına olanı yapar.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bir kişinin, eylemleri her zaman kendi iyiliği içindir.
B) Her eylemde en yüksek amaç kişisel menfaatleri korumaktır.
C) Ahlakî değerler iyi-kötü bağlamında kişiden bağımsız olamaz.
D) İnsan kendini, başkalarının düşünceleri doğrultusunda gerçekleştirir.
E) Mutlak iyi veya mutlak kötü diye bir şey söz konusu değildir.

3. Descartes'a göre hem duyularımız hem de aklımız bizi yanıltabilir. Bu nedenle hayatımızda bir kez olsun her şeyden şüphe etmek gerekir. Bu şüphe, kendisinden kuşku duyulmayacak kadar apaçık bilgiye ulaşmamızı sağlayacaktır. Kesin bilgiye ulaşınca şüphe sona erecektir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Aklımız bizi aldatabilir.
B) Kendisinden şüphe edilmeyecek bir bilgi yoktur.
C) Şüphe, kesin bilgiye ulaşmada bir yöntemdir.
D) Duyular doğruluğun tanığı olamaz.
E) Şüphe, gelip geçici bir araçtır.

4. Newton yaptığı çalışmalar konusunda şu sözleri söyler: "Bilimsel öngörülerde bulunabiliyor olmamı, doğayı insanlara tanıtabilmemi, bilimde yeni bakış açıları getirebilmemi kısacası bunların her birini omuzlarında yükseldiğim kişilere borçluyum."

Newton bu sözlerinde bilimin aşağıdaki özelliklerinden hangisini vurgulamıştır?

- A) Somutluk
B) Nedensellik
C) Birikimsellik
D) Olgusalılık
E) Doğrulanabilirlik

5. Descartes'a göre doğruluk, hiçbir kuşkuyla ve anlaşılma- mazlığa yer vermeden, hem bize kendisini zorla kabul ettiren, zorunlu olarak bilincine vardığımız hem de kendisini diğer bilgilerden ayırdığımız bilginin özelliğidir.

Buna göre Descartes, bilginin doğruluğunu aşağıdakilerden hangisine dayandırmaktadır?

- A) Yararlı olmasına
B) Açık ve seçiciliğine
C) Gerçeklikle uygunluğuna
D) Kendi içinde tutarlı olmasına
E) Çoğunluk tarafından kabul edilmesine

6. Felsefe tarihinde bazı düşünürlerin toplum tasarımı- ları kurguladıklarını görmekteyiz. Thomas More'un "Ütopya"sı, Campanella'nın "Güneş Ülkesi" yeryüzünde gerçekleşmesi mümkün olmayan devlet tasarımları üzerine yazılmış eserlerdir.

Filozofları bu tarz bir toplum tasarımına iten düşünce aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) İnsanların yaşam standardını yükseltme isteği
B) İnsanlar arasındaki çatışmanın giderilmesi düşüncesi
C) İdeal bir toplum düzeni kurma hayali
D) İnsana verilen değerlerin artırılması düşüncesi
E) İnsanların özgür olma isteği

7. İdeal toplum düzeni arayışı siyaset felsefesini her dönem meşgul etmeyi başarmıştır. Bu arayışla üretilen ütopyalar insanlığı ideal topluma ulaştırma amacını taşıırken, yönetim biçimlerinin tahlilleri üzerinden ilerlemiştir. Bunu ilk kez sistemli biçimde yapan Platon, devletini matematik ve akıl üzerine kurmuş, insanlığa mutlu bir gelecek sunmak istemiştir. Sonraki ütopyalarla birlikte "Mükemmel yaşam içinde mutlulukla özgürlük eşit öneme sahip olabilir mi? ..." gibi sorular ortaya çıkmıştır. İdeal düzen arayışı ile ütopyaların yarattığı belirsizliklerden ortaya çıkan "dis- topyalar" ise bu soruların olumsuz cevaplarını ve oluşan korkutucu sonuçlarını göstermek için yazılmıştır.

Bu parçadan yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Distopyalar, ütopyalardan daha çok ilgi görmüştür.
B) Ütopyalar, matematiksel yapıya dayalı bir bilimsel mantıkla kurgulanmalıdır.
C) Ütopyaların gerçekleşmesi, yöneticilerin bilgili ve yetenekli olmasına bağlıdır.
D) Ütopyalar, bugünkü var olan siyasi devlet mekanizma- larını ortaya çıkarmıştır.
E) İdeal yönetim biçimi arayışı sonucunda ütopya ve dis- topya ortaya çıkmıştır.

8. Machiavelli, bireyin mutluluğu için uğraşmaz. Bu öncelik onun umurunda bile değildir. Bütün amacı aslında sadece devletin bekası ve mutluluğudur. İnsanlar da bunun için vardır. Ona göre insan bir doğa gücüdür, canlı bir enerji kaynağıdır. Bu yüzden Hristiyanlığın çizmiş olduğu mü- tevazı, alçakgönüllü insan tipine karşıdır. Onun özlemine çektiği insan tipi ilk Çağ insanı gibi atılgan ve üretken olanlardır. İnsan gerekirse ulvi bir amaç için devletin varlığını, kendi varlığına tercih edebilir. Machiavelli'ye göre iki tür insan vardır: Tarihi yaşayanlar ile tarihi ya- panlar. Malzeme olanlar ile mimar olanlar. Onun gönlü şüphesiz ikincisinden yanadır.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) İnsanın ontolojik varlığı ve iradesi üzerinde hiçbir oto- rite olamaz.
B) Cesareti ve mücadele azmiyle birey, kapasitesini so- nuna kadar kullanmalıdır.
C) Birey ve devlet ilişkisinde, tercih bireysel olandan yana yapılmamalıdır.
D) Siyaset anlayışında devletin bütünselliği ön planda tutulmalıdır.
E) Bireyler, devletin devamı için kendisini feda edebilir.

9. Bazı düşünürler, toplumsal düzen bireyin gereksinimlerini karşılayamaz hâle geldiğinde, haksızlıkları giderecek, sorunla- rı ortadan kaldıracak ideal toplum düzenleri tasarlamışlardır. Düşünürlerin adalet, eşitlik, özgürlük gibi kavramlar üze- rine tasarladıkları bu devlet düzenine ütopya adı verilir.

Buna göre ütopyalar için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Var olan devlet anlayışlarına ilişkindirler.
B) Ahlakî değerlere daha çok önem verirler.
C) Devlet düzenini reddeden anlayışa sahiptirler.
D) Zaman içinde gerçekleştirmeleri umut edilir.
E) İleri teknolojiye hakim yönetimlerin oluşumu amaçlarıdır.

10. Hobbes'a göre insan, doğası gereği bencil bir varlıktır ve tüm eylemlerinin temelinde ben sevgisi vardır. İnsanın ya- şamdaki amacı kendini korumak ve kendi çıkarlarını ger- çekleştirmektir. Bunun için başkalarının çıkarlarını görmez- den gelerek yalnızca kendi iyiliği ve mutluluğu için davranır.

Hobbes'un bu görüşlerinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Evrensel bir ahlak yasası yoktur.
B) İnsan özgürlüğü evrensel bir değerdir.
C) Ahlakî değerler insandan ve toplumdan bağımsız olarak vardır.
D) Bir eylemin değerini en çok sayıda insanın en çok yararı belirler.
E) İnsanlar herkesin iyiliğini gerçekleştirmek için vardır.

11. F. Bacon'a göre doğru bilgiye ulaşmak için öncelikle zih- nin ön yargılardan kurtarılması gerekir. Bu ön yargılar için "idol" kavramını kullanan Bacon, idollerini pencerenin önü- ne birikmiş ve gerçekleri net bir şekilde görmemizi mani olan lekelerle benzetir. Ona göre yüzyıllardır doğruluğu sorgulanmadan okunup ezberlenen kitapların değil, do- ğanın kitabının okunması gereklidir.

Bu parçadan hareketle F. Bacon'un aşağıdakilerden hangisini eleştirdiği söylenebilir?

- A) Pozitif bilim anlayışını
B) Özel olaylardan yola çıkılarak genel yargılara ulaşıl- masını
C) Gözlem ve deneye başvurulmasını
D) Kesin olarak görülen dogmatik bilgilerin doğruluğunu
E) Bilimsel şüphe ve araştırma anlayışını

